

Ponadczasowe przesłanie papieża Jana Pawła II do uniwersytetów z 1997 roku

Ojciec Święty Jan Paweł II odznaczał się jednością i bliskimi związkami ze „światem” uniwersyteckim. Działo się to już wcześniej, gdy był biskupem w Krakowie. Znane są jego spotkania podczas pielgrzymek w Polsce ze środowiskiem naukowym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego lub na Uniwersytecie Warszawskim lub toruńskim. Niezwykłe są jednak jego spotkania z Papieskim Wydziałem Teologicznym w Krakowie, później Papieską Akademią Teologiczną, która dzisiaj jest Uniwersytetem Papieskim jego imienia właśnie.

Trzeba w tym wystąpieniu jednak nakreślić właściwą perspektywę historyczną i dlatego trzeba przypomnieć, że bullą „*Eximiae Devotionis affectus*” z dnia 11 stycznia 1397 roku papież Bonifacy IX na prośbę Króla Polski Jadwigi Agdegaweńskiej oraz jej męża Władysława Jagiełły, erygował Wydział Teologiczny na Uniwersytecie w Krakowie¹. Kolejno Ojciec święty Jan Paweł II bullą „*Beata Hedvigis*” 8 grudnia 1981 roku ustanowił Papieską Akademię Teologiczną złożoną z trzech wydziałów: teologii, filozofii, historii Kościoła². A 19 czerwca 2009 roku papież Benedykt XVI w miejsce Papieskiej Akademii Teologicznej ustanawia Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie.

Ważny jest w kontekście dzisiaj przedstawianym dzień 8 czerwca 1997 roku, gdy podczas szóstej pielgrzymki do Polski w Krakowie papież Jan Paweł II przed południem kanonizował królową Jadwigę Andegaweńską, a po południu w kolegiacie św. Anny spotkał się ze światem nauki całej Polski, z okazji 600-lecia Wydziału Teologicznego.

---

¹ Zob. Bonifacy IX, *Bulla Eximiae Devotionis affectus* (11 I 1397), Jubileusz Sześćsetlecia Wydziału Teologicznego w Krakowie 20 X 1996-20 X 1997, Kraków 1998, s. 159-160.

² Zob. Jan Paweł II, List apostolski *Motu Proprio Beata Hedvigis* ustanawiający Papieską Akademię Teologiczną w Krakowie, Jubileusz Sześćsetlecia Wydziału Teologicznego w Krakowie 20 X 1996-20 X 1997, Kraków 1998, s. 162-165.

Warto dodać, że to właśnie wówczas powołana została „Konferencja Rektorów Szkół Wyższych Polski” (KRASP), gremium skupiające wszystkich rektorów uczelni polskich³.

Przemówienie papieża do świata nauki było bardzo ważne, bo stało się też okazją do pozostawienia papieskiego przesłania dla świata nauki całej Polski. Przywołując historyczną rzeczywistość utworzenia Wydziału oraz dzisiejszej rzeczywistości Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Papieskiej Akademii Teologicznej papież dziękował za to, że dzieło królowej Jadwigi jest nadal żywe i bardzo się rozwija.

Ojciec święty podczas spotkania zwrócił się też w sposób szczególny do Papieskiej Akademii Teologicznej, przypominając losy usunięcia Wydziału Teologii z Uniwersytetu Jagiellońskiego i jego zabiegi - jako biskupa w Krakowie - do utworzenia nowej rzeczywistości naukowo-strukturalnej. Powiedział: *jakże więc dzisiaj, przy okazji tej jubileuszowej uroczystości, nie dziękować Panu Bogu za to, że pozwolił nam nie tylko obronić to wielkie dobro duchowe Wydziału Teologicznego, ale również rozwinąć je i nadać mu nową, jeszcze bardziej bogatą formę akademicką! I tak Papieska Akademia Teologiczna, w skrócie PAT, razem z innymi uczelniami katolickimi w naszej Ojczyźnie, wnosi swój wkład w rozwój nauki i kultury polskiej, pozostając równocześnie szczególnym świadkiem naszej epoki – epoki zmagania o prawo do obecności uczelni teologicznych w krajobrazie współczesnej Polski*⁴. Niezwykle też ważne było postawienie pytań o to, czym jest dzisiaj uniwersytet? Jaka jest jego rola w kulturze i społeczeństwie? I tu dochodzimy właśnie do owego ponadczasowego przesłania do wszystkich uczelni - jak sądzę - na świecie.

Przesłanie nadal aktualne

Bardzo ważne było odniesienie w przemówieniu papieża i zwrócenie uwagi na Uniwersytet jako matkę **Alma Mater**. Matka, która rodzi i wychowuje, która się troszczy, a Uniwersytet jest w tym właśnie podobny. *Ta troska jest natury duchowej: rodzenie dusz*

---

³ Zob. Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone z okazji sześćsetlecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 8 czerwca 1997, *Pielgrzymki do Ojczyzny 1979-1983-1987-1991-1995-1997-1999-2002*, Przemówienia, homilie, Kraków 2005, s. 983-990.

⁴ Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone z okazji sześćsetlecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 8 czerwca 1997, *Pielgrzymki do Ojczyzny 1979-1983-1987-1991-1995-1997-1999-2002*, Przemówienia, homilie, Kraków 2005, s. 985-986.

do wiedzy, do mądrości, kształtowanie umysłów i serc. Jest to wkład z niczym nie porównany⁵.

Papież przypomniał też, że uniwersytet powołany jest do **służby prawdzie**, jej odkrywaniu i przekazywaniu innym. Mówił wówczas: *człowiek przekracza granice poszczególnych dyscyplin wiedzy, tak aby ukierunkować je ku owej prawdzie i ku ostatecznemu spełnieniu swego człowieczeństwa. Można tu mówić o solidarności różnych nauk w służbie człowiekowi i w odkrywaniu coraz pełniejszej prawdy o nim samym i o otaczającym go świecie, kosmosie. ... poznanie prawdy rodzi jedyną w swym rodzaju duchową radość*⁶. Bardzo ważne było dodanie odwagi i nadziei do poszukiwania prawdy, papież mówił: *jeżeli dzisiaj, jako papież, jestem tutaj z wami – ludźmi nauki – to po to, aby wam powiedzieć, że człowiek współczesny was potrzebuje. Potrzebuje waszej naukowej dociekliwości, waszej wnikliwości w stawianiu pytań i uczciwości w szukaniu na nie odpowiedzi. Potrzebuje tej swoistej transcendencji, jaka jest właściwa uniwersytetom. Poszukiwanie prawdy, nawet wówczas, gdy dotyczy ograniczonej rzeczywistości świata czy człowieka, nigdy się nie kończy, zawsze odsyła ku czemuś, co jest ponad bezpośrednim przedmiotem badań, ku pytaniom otwierającym dostęp do Tajemnicy. Jakże ważne jest, by ludzka myśl nie zamykała się na rzeczywistość Tajemnicy, by człowiekowi nie brakowało wrażliwości na Tajemnicę, by nie brakowało mu odwagi pójścia w głąb*⁷.

Kolejnym wyzwaniem nadal aktualnym z przesłania papieża Jana Pawła II do uniwersytetów jest **posługa myślenia**. Każdy intelektualista, bez względu na przekonania, jest powołany do tego, by kierując się tym wzniosłym i trudnym ideałem, spełniał funkcję sumienia krytycznego, wobec tego wszystkiego, co człowieczeństwu

---

⁵ Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone z okazji sześćsetlecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 8 czerwca 1997, *Pielgrzymki do Ojczyzny 1979-1983-1987-1991-1995-1997-1999-2002*, Przemówienia, homilie, Kraków 2005, s. 986.

⁶ Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone z okazji sześćsetlecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 8 czerwca 1997, *Pielgrzymki do Ojczyzny 1979-1983-1987-1991-1995-1997-1999-2002*, Przemówienia, homilie, Kraków 2005, s. 986.

⁷ Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone z okazji sześćsetlecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 8 czerwca 1997, *Pielgrzymki do Ojczyzny 1979-1983-1987-1991-1995-1997-1999-2002*, Przemówienia, homilie, Kraków 2005, s. 987.

zagroza lub co go pomniejsza. Być pracownikiem nauki, to zobowiązuje! Zobowiązuje przede wszystkim do szczególnej troski o rozwój własnego człowieczeństwa⁸.

Dalej papież zwrócił uwagę także na to, że w codziennym trudzie pracownika nauki konieczna jest także szczególna **wrażliwość etyczna** ... Czynności umysłu muszą być koniecznie włączone w duchowy klimat niezbędnych cnót moralnych, jak szczerość, odwaga, pokora, uczciwość oraz autentyczna troska o człowieka. Dzięki wrażliwości moralnej zachowana zostaje bardzo istotna dla nauki więź pomiędzy prawdą, a dobrem. Tych dwóch spraw nie można bowiem od siebie oddzielać! Zasady wolności badań naukowych nie wolno oddzielać od odpowiedzialności etycznej każdego uczonego. W przypadku ludzi nauki ta odpowiedzialność etyczna jest szczególnie ważna. Relatywizm etyczny oraz podstawy czysto utylitarne stanowią zagrożenie nie tylko dla nauki, ale wprost dla człowieka i dla społeczeństwa⁹.

Bardzo ważnym warunkiem zdrowego rozwoju nauki według papieża Jana Pawła II jest **integralna koncepcja osoby ludzkiej**. W kontekście rozwoju nauki i rozmaitych badań, także genetycznych, ważne jest wielkie wezwanie jakie papież stawiał przed uniwersytetami: *formowanie ludzi nie tylko kompetentnych w swojej specjalizacji, czasem wąskiej, bogatych w encyklopedyczną wiedzę, ale nade wszystko w autentyczną mądrość. Tylko tak uformowani, będą oni mogli wziąć na swe barki odpowiedzialność za przyszłość Polski, Europy i świata¹⁰.*

Niezwykle też ważne było potwierdzenie przez papieża Jana Pawła II tego, że Kościołowi bardzo zależy i jest potrzebna ta relacja ze „światem” nauki. *Bardzo pragnąłem tego spotkania, aby raz jeszcze zaświadczyć, iż Kościołowi sprawy nauki nie są obojętne. Chciałbym, abyście Państwo zawsze byli pewni tego, iż Kościół jest z wami i – zgodnie ze swym posłannictwem – pragnie wam służyć ... zwracam się do czcigodnych jubilatów: do mojego Uniwersytetu Jagiellońskiego i do Papieskiej Akademii Teologicznej,*

---

⁸ Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone z okazji sześćsetlecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 8 czerwca 1997, *Pielgrzymki do Ojczyzny 1979-1983-1987-1991-1995-1997-1999-2002*, Przemówienia, homilie, Kraków 2005, s. 987.

⁹ Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone z okazji sześćsetlecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 8 czerwca 1997, *Pielgrzymki do Ojczyzny 1979-1983-1987-1991-1995-1997-1999-2002*, Przemówienia, homilie, Kraków 2005, s. 988.

¹⁰ Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone z okazji sześćsetlecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 8 czerwca 1997, *Pielgrzymki do Ojczyzny 1979-1983-1987-1991-1995-1997-1999-2002*, Przemówienia, homilie, Kraków 2005, s. 988-889.

*z najlepszymi życzeniami wszelkiej obfitości darów Ducha Świętego na dalszą **drogę służby prawdzie**¹¹.*

Tak więc **posługa myślenia i służba prawdzie, wrażliwość etyczna i zawsze w integralnej koncepcji człowieka** jest wyzwaniem dla wszystkich uniwersyteckich wspólnot. Przesłanie papieża Jana Pawła II do uniwersytetów w Polsce z 1997 roku uważam jest nadal aktualne nie tylko w Polsce, ale na świecie - sądzę - także.

Dziękuję za uwagę!

---

¹¹ Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone z okazji sześćsetlecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 8 czerwca 1997, *Pielgrzymki do Ojczyzny 1979-1983-1987-1991-1995-1997-1999-2002*, Przemówienia, homilie, Kraków 2005, s. 989.